

Податкова система. Бюджетна система.
Правові відносини в економічній системі.

ПРОТИДІЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ НЕЗАКОННИХ ДОХОДІВ

к.ю.н., доцент Зубенко В.В.

кафедра агробізнесу та права ДВНЗ «Херсонський ДАУ»

к.е.н., доцент Федорчук О.М.

кафедра агробізнесу та права ДВНЗ «Херсонський ДАУ»

Актуальним видається дослідження питань протидії легалізації доходів одержаних злочинним шляхом в плані виявлення та аналізу можливих способів відмивання злочинних доходів.

Метою наших досліджень стала нелегальна економіка як різноманітні суспільні процеси, що відрізняються межами узагальнених явищ. Ці межі пов'язуються з чинним законодавством. Саме ці явища, які й зумовили виникнення тіньової економіки ще є досить нерозкритими в науковій літературі і це зумовлюється певними чинниками. Як, наприклад, пов'язування нелегальної економіки з наявністю формально-юридичних заборон: законів та інших нормативно-правових актів. Проблема протидії легалізації доходів здобутих злочинним шляхом як формі нелегальної економіки, насамперед, полягає у низькому рівні виявлення аналізованих посягань та встановленні осіб, які їх вчинили.

Нелегальна економіка на сучасному етапі розвитку суспільства є загальносвітовим негативним явищем, яке з розвитком міжнародних економічних зв'язків та господарсько-фінансових технологій набуває новітніх більш небезпечних якостей.

Способи легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, в деякій мірі описані в спеціальній літературі. Зокрема, С.А. Гадойбоев [1] зазначав основні типові способи відмивання доходів:

- створення фіктивного спільного підприємства і відмивання бюджетних коштів через його рахунки за фіктивними угодами. У такий спосіб в порушення валютного законодавства переводяться за кордон значні суми;

- організована корумпована група осіб, використовуючи кредитні ресурси, виділені на закупівлю паливно-мастильних матеріалів для потреб сільського господарства, укладає контракти з іноземними фірмами, через посередницьку офшорну фірму. В ході виконання контрактів ціни збільшуються, а обсяги поставок зменшуються, в результаті чого на рахунок офшорної компанії осідає різниця в ціні. У подальшому зазначені кошти використовуються, наприклад, як інвестиції на територію України при створенні спільних підприємств, страхових компаній, інвестиційних фондів з прямою або опосередкованою участю осіб, причетних до використання вищевказаних кредитів. Діяльність зазначених підприємств спрямована на придбання цінних паперів високорентабельних підприємств України та участі у приватизації [1].

Існує багато способів «відмивання» готівки та її подальшого використання:

- контрабанда валюти;
- смарфінг – відмивання здійснюється шляхом уникнення „документального сліду”. Смарфи – це люди, які здійснюють міжнародні фінансові операції (перекази грошей в банки) або купують банківські чеки, перевідні векселі; грошові перекази та інші обігові кредитно-грошові документи на суму, трохи нижчу за величину, визначену законом як граничну, для того щоб уникнути заповнення „Звітів про операції з готівкою”;
- метод зворотної позики – відмита готівка повертається та використовується в прихованій формі: позика, інвестиції, зарплата, хабарі подарунки. Злочинець депонує готівку на банківський рахунок певної офшорної компанії, де зберігається таємниця банківських внесків, потім переводить їх в банк іншої країни. Після чого звертається до банку своєї країни з проханням видати йому позику, використовуючи як додаткове забезпечення гроші, які знаходяться на депозиті в країні. Гроші стають законними, а наявність відсотків – знижує податок та ін.

Як зазначав О.П. Снігерьев, одним із важливих аспектів щодо підвищення рівня ефективності контролю за сумнівними фінансовими

операціями в процесі відмивання „брудних” коштів залишається процедура перевірки поза банківського обігу грошових коштів, а саме – готівкового обігу. Пояснюється це тим, що готівка, яка перебуває у поза банківському обігу, недоступна для ефективного її контролю та використання через банківські рахунки. Використання при розрахунках готівки є серйозним підґрунтям для нелегальної економіки [2].

Аналізуючи наявну інформацію отримуємо свідчення того, що в Україні „відмивання” коштів, отриманих злочинним шляхом, з використанням фіктивних комерційних структур, зареєстрованих в офшорних зонах, стало самостійним видом комерційної діяльності, у незаконній діяльності яких значну роль відіграють і службові особи банківських установ.

Схеми легалізації, як правило, організовуються стійкими злочинними групами, які мають організований характер з чітким розподілом обов’язків. Одні – займаються виключно реєстрацією підставних фірм, використовуючи свої зв’язки в органах влади і контролюючих органах. Інші займаються пошуком потрібних банків та встановлюють злочинний контакт з їх працівниками з метою вирішення питання проведення спланованої грошової операції, інші займаються пошуком „клієнтів”. Відповідно, виникає необхідність підвищення ефективності правоохоронної роботи з метою виявлення організованих угруповань, що ведуть сплановану злочинну діяльність у фінансовій, банківській та зовнішньоекономічній сферах.

Список використаної літератури:

1. Гадойбоев С.А. Злочинність у кредитно-фінансовій сфері: кримінологічний аспект. // Економічні злочини: попередження і боротьба з ними: Міжвідомчий науковий збірник.- К.: НАВСУ, 2001. – С. 570
2. Снігерьев О.П., Долгий О.А. Протидія відмиванню доходів: до питання визначення ризиків у діяльності спеціальних підрозділів податкових органів: Методологічні проблеми теорії і практики оперативно-розшукової діяльності в сучасних умовах // Вісник ЛАВС ім. 10-річчя незалежності України. Спеціальний випуск. – 2004. – С. 34.